Sababoota Duubatti Deebiâ€™iinsaa-Kutaa 17

Description

Yeroo ammaati fi durii wantoota Islaama irraa duubatti akka deebiâ€™an ykn Islaama keessa taaâ€™uun wanta isa faallessu akka hojjatan nama taasisu keessaa tokkoo qabeenya jaallachuu fi hiyyummaa sodaachudha. Gufuun guddaan yeroo ammaa Muslimoota Itiyoophiyaa muudataa jiru keessaa tokko dhaabbata jabaa â€˜Majliisa gaariiâ€™ dhabuudha. Majliisni jabaa akka hin taane namoonni gufachiisan warra qabeenya jaallatuu fi hiyyummaa sodaatudha. Kanarraa kan kaâ€™e, qabeenya ummata ni saamu, inumaa wanti kana caalu amanti (aqiida) ummataa booressuuf ahbashiin alaa fidatu. Kuni hundi qabeenya jaallachuu fi hiyyummaa sodaachudha. Mee sababa 18ffaa Islaama akka hin qabanne nama taasisu haa ilaallu.

18-Qabeenya Jaallachuu fi Hiyyummaa Sodaachuu

Qabeenyi qormaata ciccimoo nama qunnamu keessaa tokkoodha. Nama meeqatu qabeenya ganaa tokkootiin amantii ofii gurguree. Nama meeqatu iddoo hojii fi rizqii isaa irratti sodaachuun amantii isaa wareege.

Ustaaz Fatih Yakun akkana jedha: Sababa kanaan namoonni karaa daâ€™awaa irraa kukkufan baayâ€™eedha. Garuu namoonni kana amananii hubatan muraasa. Qurâ€™aana keessatti:

Ø³ÙŽÙŠÙŽÙ‚Ù•Ù^Ù„Ù• Ù„ÙŽÙƒÙŽ Ù±Ù„Û¡Ù Ù•Ø®ÙŽÙ„ÙŽÙ'Ù•Ù• Ù^Ù†ÙŽ Ù Ù•Ù†ÙŽ Ù±Ù„Û¡Ø£ÙŽØ¹Û¡Ø±ÙŽØ§Ø¨Ù• Ø´ÙŽØºÙŽÙ„ÙŽØªÛ¡Ù†ÙŽØ¢ Ø£ÙŽÙ Û¡Ù^ÙŽÙ°Ù„Ù•Ù†ÙŽØ§ Ù^ÙŽØ£ÙŽÙ‡Û¡Ù„Ù•Ù^Ù†ÙŽØ§ Ù•ÙŽÙ±Ø³Û¡ØªÙŽØºÛ¡Ù•Ù•Ø±Û¡ Ù„ÙŽÙ†ÙŽØ§Ûš ÙŠÙŽÙ‚Ù•Ù^Ù„Ù•Ù^Ù†ÙŽ Ø¨Ù•Ø£ÙŽÙ„Û¡Ø³Ù• Ù†ÙŽØªÙ•Ù‡Ù•Ù Ù ÙŽÙ'Ø§ Ù„ÙŽÙŠÛ¡Ø³ÙŽ Ù•Ù•ÙŠ Ù‚Ù•Ù„Ù•Ù^Ø¨Ù• Ù‡Ù•Ù Û¡Ûš

â€œ**Aâ€™araaba (Jiraattota baadiyaa) irraa warri duubatti hafan ni jedhu, â€˜Qabeenyi fi maatiin keenya nu kooâ€™omsan. Kanaafu, araarama nuuf kadhu.â€™ Wanta qalbii isaanii keessa hin jirre arraba isaanitiin jedhu.â€•** Suuratu Al-Fatih 48:11

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala akkana jedha:

﴿۞وَمِنْهُم مَّنْ عَٰهَدَ ٱللَّهَ لَئِنْ ءَاتَىٰنَا مِن فَضْلِهِۦ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ
ٱلصَّٰلِحِينَ ٧٥ فَلَمَّآ ءَاتَىٰهُم مِّن فَضْلِهِۦ بَخِلُواْ بِهِۦ وَتَوَلَّواْ وَّهُم مُّعْرِضُونَ ٧٦ فَأَعْقَبَهُمْ
نِفَاقًا فِى قُلُوبِهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ يَلْقَوْنَهُۥ بِمَآ أَخْلَفُواْ ٱللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُواْ يَكْذِبُونَ ٧٧﴾

â€œ**Isaan keessaa nama yoo Rabbiin tola Isaa irraa nuuf kenne, sadaqa kennina, warra gaggaarii irraayis taana jechuun Rabbiif waadaa galutu jira.Yommuu Inni tola Isaa irraa isaaniif kenne, ittiin doyâ€™ooman, kan garagalan taâ€™anii ofirra deebi`an. Sababa isaan wanta Rabbiif waadaa galan diiganii fi waan sobaa turaniif hanga Guyyaa Isaan wal-qunnamaniitti nifaaqa qalbii isaanii keessa gochuun isaan adabe**â€• Suuratu At-Tawbah 9:75-77

Muâ€™minni qabeenyi, qacarrii fi sadarkaan akka badanii fi Aakhiraan turtu akka taate beeku qaba. Addunyaa jaallachuu fi Aakhira caalaa addunyaa filachuun isaa shakki tokko malee akka gaabbu isaa taasisa.

﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ عَلَى ٱلنَّارِ أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَٰتِكُمْ فِى
حَيَاتِكُمُ ٱلدُّنْيَا وَٱسْتَمْتَعْتُم بِهَا فَٱلْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ ٱلْهُونِ بِمَا
كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِى ٱلْأَرْضِ بِغَيْرِ ٱلْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ ٢٠﴾

â€œGuyyaa warroonni kafaran ibidda irratti fidaman, â€˜Waan gaarii keessan jireenya addunyaa keessan keessatti fixattanii fi itti gammaddannii jirtu. Kanaafu, dachii keessatti haqa malee waan of tuulaa turtanii fi waan fincilaa turtaniif harâ€™a adabbii salphisaa mindeefamtu.â€™ [isaaniin jedhama].â€• Suuratu Al-Ahqaaf 46:20

Walaleessaan ni jedhe:
Amanti kiyya qabeenya kiyyaan eegaa hin xureessu
Amanti booda qabeenya keessa Rabbiin barakaa hin godhinii

Qabeenyi kheeyrin keessa hin jiru gatiin isa ittiin argatan amantii yoo ta`e. Yaa obboleessa koo homaa sirra hin jiran, rizqiin harka Rabbiiti.

Ù^ÙŽÙ•Ù•ÙŠ Ù±Ù„Ø³ÙŽÙ'Ù ÙŽØ¢Ø¡Ù• Ø±Ù•Ø²Û¡Ù‚Ù•ÙƒÙ•Ù Û¡ Ù^ÙŽÙ ÙŽØ§ ØªÙ•Ù^Ø¹ÙŽØ¯Ù• Ù^Ù†ÙŽ

â€œ**Rizqiin keessanii fi wanti waadaa galamtan samii keessa jira.â€•** Suuratu Az-Zaariyat 22

Namni qaxarame bulchaan na ari`aa sodaachuun salaata dhiisa.

Namtichi tokko haraamaan hojjata, mindaa kajeeluun haraamatti lixa. Namni kamiyyuu haalota keessaa haala kamiinu Aakhiraa caalaa addunyaa filate hoongaâ€™aadha (kan kasaareedha). Sababa kanaan namoonnii duubatti deebiâ€™an baayâ€™eedha. Garuu sababa faaya qabeenyaatiin duubatti deebiâ€™uun Qaaruun nama hunda caalaa beekkama taâ€™ee itti fufa.

Aaqilli nama amantii gurguree addunyaa bitatee ni ajaaâ€™ibsiifata.

Ù^ÙŽÙ„ÙŽØ§ ØªÙŽØ´Û¡ØªÙŽØ±Ù•Ù^Ø§Ù' Ø¨Ù•â€•ÙŽÙ”Ø§ÙŠÙŽÙ°ØªÙ•ÙŠ Ø«ÙŽÙ ÙŽÙ†Ù—Ø§ Ù‚ÙŽÙ„Ù•ÙŠÙ„Ù—Ø§ Ù^ÙŽØ¥Ù•ÙŠÙŽÙ'Ù°ÙŠÙŽ Ù•ÙŽÙ±ØªÙŽÙ'Ù‚Ù•Ù^Ù†Ù•

â€œ**Aayata tiyya gatii xiqqoon hin gurguratinaa, Ana qofa sodaadhaa.â€•** Suuratu Al-Baqarah 2:41

Ø¥Ù•Ù†ÙŽÙ' Ù±Ù„ÙŽÙ'Ø°Ù•ÙŠÙ†ÙŽ ÙŠÙŽØ´Û¡ØªÙŽØ±Ù•Ù^Ù†ÙŽ Ø¨Ù• Ø¹ÙŽÙ‡Û¡Ø¯Ù• Ù±Ù„Ù„ÙŽÙ'Ù‡Ù• Ù^ÙŽØ£ÙŽÙŠÛ¡Ù ÙŽÙ°Ù†Ù•Ù‡Ù•Ù Û¡ Ø«ÙŽÙ ÙŽÙ†Ù—Ø§ Ù‚ÙŽÙ„Ù•ÙŠÙ„Ù‹Ø§ Ø£Ù•Ù^Ù'Ù„ÙŽÙ°Ù"Ø¦Ù•ÙƒÙŽ Ù„ÙŽØ§ Ø®ÙŽÙ„ÙŽÙ°Ù‚ÙŽ Ù„ÙŽÙ‡Ù•Ù Û¡ Ù•Ù•ÙŠ Ù±Ù„Û¡Ø£Ù"Ø®Ù• Ø±ÙŽØ©Ù• Ù^ÙŽÙ„ÙŽØ§ ÙŠÙ•ÙƒÙŽÙ„Ù•Ù'Ù Ù•Ù‡Ù•Ù Ù• Ù±Ù„Ù„ÙŽÙ'Ù‡Ù• Ù^ÙŽÙ„ÙŽØ§ ÙŠÙŽÙ†Ø¸Ù•Ø±Ù• Ø¥Ù•Ù„ÙŽÙŠÛ¡Ù‡Ù•Ù Û¡ ÙŠÙŽÙ^Û¡Ù ÙŽ Ù±Ù„Û¡Ù‚Ù•ÙŠÙŽÙ°Ù ÙŽØ©Ù• Ù^ÙŽÙ„ÙŽØ§ ÙŠÙ•Ø²ÙŽÙƒÙ•Ù'ÙŠÙ‡Ù•Ù Û¡ Ù^ÙŽÙ„ÙŽÙ‡Ù•Ù Û¡ Ø¹ÙŽØ°ÙŽØ§Ø¨ÙŒ Ø£ÙŽÙ„Ù•ÙŠÙ Ùž Ù§Ù§

â€œDhugumatti, isaan waadaa Rabbii fi kakuu isaanii gatii xiqqaan jijjirratan, warri suni Aakhiratti qoodni homaatu isaaniif hin jiru. Rabbiinis Guyyaa Qiyaamaa isaan hin dubbisu, gara isaaniis hin ilaalu; isaan hin qulqulleessu. Adabni laalessaanis isaaniif jiraâ€• (Suuratu Aali-Imraan 3:77) (Sobaan kakachuun qabeenya namaa nyaatu. Kuni qabeenya jaallachuu fi hiyyummaa sodaachu irraa madda. Abdullah ibn Masâ€™uud akka gabaasetti, Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€œNamni qabeenya nama Muslimaa yookiin obboleessaa isaa harkatti galfachuuf kakuu sobaa kakatee, Rabbiin isarratti kan dallanu taâ€™e Isa qunnama.â€• Rabbiin ergasii hadiisa armaan olii kan dhugoomsu Aayah [armaan oli] tana buuseâ€• Sahiih Al-Bukhaari 6659)

Ù±Ø´Û¡ØªÙŽØ±ÙŽÙ^Û¡Ø§Ù' Ø¨Ù•â€•ÙŽÙ”Ø§ÙŠÙŽÙ°ØªÙ• Ù±Ù„Ù„ÙŽÙ'Ù‡Ù• Ø«ÙŽÙ ÙŽÙ†Ù—Ø§ Ù‚ÙŽÙ„Ù•ÙŠÙ„Ù—Ø§ Ù• ÙŽØµÙŽØ¯Ù•Ù'Ù^Ø§Ù' Ø¹ÙŽÙ† Ø³ÙŽØ¨Ù•ÙŠÙ„Ù•Ù‡Ù•Û¦Ù"Ûš Ø¥Ù• Ù†ÙŽÙ'Ù‡Ù•Ù Û¡ Ø³ÙŽØ¢Ø¡ÙŽ Ù ÙŽØ§ ÙƒÙŽØ§Ù†Ù•Ù^Ø§Ù' ÙŠÙŽØ¹Û¡Ù ÙŽÙ„Ù•Ù^Ù†ÙŽ Ù©

â€œ**Aayaata Rabbii gatii xiqqoon gurguratanii karaa Isaa irraa dhoowwan. Wanti isaan hojjataa turan waa fokkate.â€•** Suuratu At-Tawbah 9:9 (Kana jechuun aayaata Rabbiitiin meeshaa addunyaa yartuu (xiqqoo) taateen jijjiratan. Aayata Rabbiitti amanuu fi hordofuu irra faaydaa addunyaa xiqqoo taate filatanâ€¦)

Guduunfaa
Namoota qabeenya jaallachuu fi hiyyummaa sodaachun Islaama qabachuu dhiisan ykn maqaa Islaamaatin wanta isaan irraa hin eeggamne raawwatan bakka sadiitti qoodu dandeenya:
1ffaa-Warra Islaama keessa hin seenne-Namoonni kunniin Islaama keessa yoo seenne, qabeenya ni dhabna jechuun Islaama keessa seenu irraa duubatti deebiâ€™u. Qurâ€™aanni namoonni gariin Rasuulan akkana akka jedhan ni hima:

Ù^ÙŽÙ‚ÙŽØ§Ù„Ù•Ù^Ù“Ø§Ù' Ø¥Ù•Ù† Ù†ÙŽÙ'ØªÙŽÙ'Ø¨Ù•Ø¹Ù• Ù±Ù„Û¡Ù‡Ù• Ø¯ÙŽÙ‰Ù° Ù ÙŽØ¹ÙŽÙƒÙŽ Ù†Ù•ØªÙŽØ®ÙŽØ·ÙŽÙ'Ù•Û¡ Ù Ù•Ù†Û¡ Ø£ÙŽØ±Û¡Ø¶Ù•Ù†ÙŽØ¢Ûš

â€œ**Ni jedhan: Yoo si waliin karaa qajeelaa hordofne, dachii keenya irraa butamna.â€•** Suuratu Al-Qasas 28:57 (Kana jechuun Kuffaarri makkaa akkana jedhan: haqaa ati nutti fidde yoo hordofne fi wantoota waaqefannu yoo dhiifne, ajjeechaan, hidhaa fi qabeenyi keenya saamamuun lafa keenya irraa ariâ€™amna.)

2ffaa-Warra Islaama keessaa bahuun amanti biraa keessa seene-kuni warra yaanni fi kaayyoon isaanii guddaan qabeenya argachu taâ€™eedha. Kanaafu, bakka qabeenyi jirtu waan barbaadaniif Islaama keessaa bahuun amanti qabeenya isaanitti dhangalaasu keessa seenu. Fkn, Islaama dhiisun peenxe taâ€™u. Amantiin peenxe dhugaadha jedhanii kan itti amanan osoo hin taâ€™in qabeenya argachuuf qofa keessa seenu. Warra kana ilaalchise Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

كَفَرَ بِٱللَّهِ مِنۢ بَعۡدِ إِيمَٰنِهِۦٓ إِلَّا مَنۡ أُكۡرِهَ وَقَلۡبُهُۥ مُطۡمَئِنُّۢ بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَٰكِن
رَحَ بِٱلۡكُفۡرِ صَدۡرٗا فَعَلَيۡهِمۡ غَضَبٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَلَهُمۡ عَذَابٌ عَظِيمٞ ١٠٦

â€œQalbiin isaa iimaanan tasgabbooftee osoo jirtuu nama dirqisiifame malee, amanuu isaa booda namni Rabbitti kafaree fi kufriif qoma isaa balâ€™ise, Rabbiin irraa dallansuutu isaan irra jira, isaaniif azaaba (adabbii) guddaatu jira.â€• Suuratu AnNahl 16:106
Sababni erga amananii booda akka kafaran isaan taasise, â€œ**Aakhirah caalaa jireenya addunyaa waan jaallataniifi**â€• Suuratu An-Nahl 16:107

3ffaa-Warra bullukkoo Islaamaa uffachuun Muslimoota waliin deeman-kunniin warra Islaamatti fayyadamuun faaydaa addunyaa qofa argachuuf carraaqan ykn qabeenya argachuuf ajaja Islaamaa hin hordofneedha. Warri kuni takkaa warra iimaanni isaanii dadhabaa taâ€™e takkaa immoo munaafiqota. Qabeenya jaallachuu fi hiyyummaa sodaachu irraa kan kaâ€™e amantiif haajaa hin qabu. Yaanni fi kaayyoon isaa guddaan jaalala Rabbii fi ganda Aakhirah osoo hin taâ€™in qabeenya argachuudha. Daawâ€™as yoo godhe, namoota rakkattootaas yoo gargaare kaayyoon isaa guddaan qabeenya argachuu qofa. Yommuu qormaanni ciccimaan dhufu haalli isaa ifatti baha. Wanta barbaadu kana yoo dhabe daâ€™awaa gochuu ni dhiisa ykn inumaa Islaama hordofu dhiisa. Gama biraatiin munaafiqonni immoo qabeenya argachuuf faallaa Islaamaa fi Muslimoota hojjatu. Kaafirota irraa qabeenya baayâ€™ee

argachuuf ergamtuu isaanii taâ€™u. Eeggumsa isaanii argatanii Muslimoota saamuuf wanti isaan hin goone hin jiru.

Gabaabumatti, namni qabeenya jaallachuu fi hiyyummaa sodaachuun amanti ofii gurgurachuu hin qabu. Yoo akkana godhe, addunyaa fi Aakhiratti miidhaa guddaaf of saaxila. Rizqiin isaa harka Rabbii akka jirtu beeku qaba.

Date Created
June 13, 2021
Author
admin